

Juanjo Puigcorbé: “No estàvem preparats per preveure que l’1 d’octubre s’estomacarien pobles sencers”

Juanjo Puigcorbé (Barcelona, 1955) sempre m’ha semblat una força de la naturalesa. És un clàssic, en el sentit més senzill i autèntic, que travessa la història recent de l’audiovisual català i estatal. Ens trobem al seu despatx de la Diputació. La conversa té dues parts. A la primera s’esplaia sobre la seva feina present, la passió que li injecta i els reptes que encara li queden i també sobre les batalles lliurades en els mals moments de la seva carrera. A la segona, parlem del present, de la independència i del procés. Desenvolupa una interessant teoria de continuïtat històrica que arrenca amb el ja famós Règim del 78, fa escala a la Guerra de l’Iraq del 2003 i desemboca a l’1 d’octubre de 2017.

Text: Toni Vall / Fotos: Ivan Giménez

Puigcorbé ha fet tant cinema i tanta televisió que n’hi ha per aturar un tren en marxa. En teatre ha trepitjat tots els escenaris rellevants, des del mític Saló Diana, al Lliure, el Centre Dramàtic i la Companyia Flotats. A mitjan anys noranta era una estrella del cinema espanyol. El pas del temps i el curs dels esdeveniments l’han portat a la política catalana. Des del 2015 és regidor de l’Ajuntament de Barcelona per Esquerra Republicana de Catalunya i diputat delegat de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Com et mous entre dossiers i paperassa?

Com tu mateix pots veure, m’envolta molta paperassa. I és que hi ha una feina enorme. La meva tasca a la Diputació ocupa molts camps. La gerència en si mateixa i territoris de biblioteques, patrimoni cultural, cultura popular i tradicional, l’Oficina de Difusió Artística i el Centre d’Estudis i Recursos Culturals (CERC).

No t’avorreixes gens, vaja.

La demarcació de Barcelona són cinc milions i mig d’habitants i té una potència cultural immensa. Abans aquí hi havia un diputat, un diputat adjunt i una coordinadora; ara, la feina de tres persones, la faig jo sol. Atenc uns 20 consorcis i patronats (l’Institut del Teatre, el Lliure, el CCCB, el Liceu, el Museu Marítim...), rebo visites d’alcaldes, de regidors i d’entitats i faig moltes visites pel territori per conèixer equipaments i agents culturals.

I a tot això s’hi ha de sumar que ets regidor de l’Ajuntament de Barcelona.

Tu ho has dit: no m’avorreixo gens. Tinc feina tots els dies, totes les nits i la gran majoria dels caps

de setmana. Si ho vols fer bé, és una feina desbordant.

Per això t'hi vas ficar, suposo.

Sens dubte. Ho vull veure tot, conèixer tothom i atendre totes les peticions i consultes que arriben. Saps quin és el gran avantatge?

Que t'agrada molt?

Exacte! M'encanta visitar-ho tot, veure com més exposicions i obres de teatre millor. I no parar mai. Acabo esgotat però feliç. Sense voler penjar-me medalles excessives, les estadístiques demostren que no paro de treballar.

És el que t'esperaves?

Sabia que com a gestor cultural tindria molta feina. I, per fer-la, un bon equip i recursos econòmics. Lluito per tenir les dues coses, cosa que no sempre és fàcil. I, a més a més, s'ha de tenir en compte que no és el mateix ser al govern que a l'oposició.

I tu ets als dos llocs.

Sí, a l'Ajuntament a l'oposició i a la Diputació al govern. Són dues feines completament diferents. Tinc clar que és millor ser al govern que a l'oposició perquè prefereixo la feina creativa que no pas estar a veure-les venir i llavors reaccionar.

“Fer de polític és com estar fent una sèrie de mida mitjana. Tinc sort d'estar entrenat en això”

Són ja més de dos anys fent de polític. És un bon paper?

És com estar fent una sèrie de mida mitjana. Tinc sort d'estar molt entrenat en aquest tipus de feines de llarg recorregut. A les primeres sèries que vaig fer –sobretot ‘Miguel Servet’– rodava cada dia durant moltes hores per aparèixer a la pràctica totalitat dels plans. O en una de les últimes coses que vaig fer, ‘Amar en tiempos revueltos’, en què cada dia m'havia d'aprendre una quantitat de lletra terrible. Amb això et vull dir que no m'ha sobtat gens aquest volum de feina que m'ocupa ara.

Vols dir llavors que els actors de teatre i de cinema treballen igual que els polítics.

Sí, totalment.

Si tenen feina.

Sí, per descomptat. Però, al marge d'això, el volum de feina que es fa cada dia és molt gran. Abans, la feina de l'actor estava més ben repartida. En canvi, ara, com bé saps, es roda cada cop més de pressa, amb menys dies de rodatge i molta més exigència temporal. I, com que els pressupostos són més baixos, l'acció (que és cara) se supleix amb la lletra.

Això és un mínim de quatre anys.

Si et deixen renovar, en poden ser vuit. Però no és fàcil que et deixin. Entenc que, per fer-la completa i bé, n'haurien de ser vuit. Amb tota franquesa, encara no sé què faré. No depèn al cent per cent de mi. Primer m'ho han de proposar.

En aquest paper que fas ara, una mica de comèdia s'ha de fer?

No necessàriament. Ha de fer més comèdia un venedor. Des del govern, més que vendre, oferim i atorguem. En el que sí que s'assemblen els dos oficis és en la imatge que se'n pot projectar. I en això la premsa hi té molt a dir. Un actor i un polític poden fer una feina ingent i que no se n'assabenti ningú. Tinc experiència a les dues bandes en el sentit bo i en el dolent. En el fet que la premsa m'afavoreixi i que vagi en contra meu.

Recordes com et van proposar entrar en política?

Estava rodant una pel·lícula a València, em va trucar l'Alfred Bosch i em va proposar anar de número dos a la llista d'ERC a Barcelona. Em vaig quedar molt parat. Ja havíem tingut algunes converses, havia participat en actes i havia fet l'anunci de l'ANC de la Via Catalana amb el Quim Monzó. Però no pensava que arribaria una proposta tan clara i atrevida.

Podries assenyalar de manera concreta el que et va fer decidir a acceptar?

M'ho vaig haver de pensar bastant. I, sobretot, consultar-los la idea a la meva mare, la meva dona i la meva filla.

Tres dones!

Sí, les tres que m'envolten. I totes tres em van dir que, si ho veia clar, que ho provés. Així ho vaig fer. Jo anava de número dos de la llista i vam tenir la gran sort de sortir escollits cinc regidors. Després a la Diputació també em van escollir i per al govern també. Va ser una decisió compromesa, però després tot ha anat bastant ràpidament. Del carrer a l'acció política amb solució de continuïtat!

Sempre es diu que la política municipal és la més autèntica, la més agraïda i la més útil per al ciutadà. Ho notes, això?

L'avantatge i també l'inconvenient és que la gent em coneix: sóc una cara popular des de molt abans de dedicar-me a això. Això fa que molta gent se m'apropi encara més que si fos polític però no gaire conegut. El contacte amb la gent és molt bo i també incideix en la multiplicació de feina perquè la proximitat fa que hi hagi més preguntes, més demandes, més necessitats sobre les quals tenir opinió i capacitat de resolució.

Dins del teu àmbit d'actuació, en què creus que estàs millorant coses?

Per exemple, estic molt content d'estar lluitant pel cinema, per guanyar pressupost. També per la ciència, que en l'àmbit de la cultura no s'estava tenint en compte, i em sembla que estem millorant la situació. La cultura i la ciència són el futur de Catalunya i cal fer més passos endavant. La literatura i les arts visuals estaven també una mica encongides i estem mirant de potenciar-les més. Honestament, crec que hi ha molta feina feta i m'agradaria que es conegués una mica més.

“Hi ha línies editorials que afavoreixen o perjudiquen a voluntat l'acció d'un polític i la d'un actor”

Creus que no s'explica prou?

Tinc la sensació que alguns mitjans de comunicació no em fan gaire costat, no em mencionen quan tindria tots els números per ser mencionat. És el que et deia abans: hi ha línies editorials que

afavoreixen o perjudiquen a voluntat l'acció d'un polític i la d'un actor. I encara més en aquesta Espanya que vivim avui en dia.

De fet, quan vas fer el pas cap a la política, ja vas dir que la política i l'independentisme et podien passar factura.

Per descomptat! No en tinc cap mena de dubte. La quantitat d'insults que rebo a Twitter cada dia és brutal. Poques vegades hi responc i bloquejo molt. Això és el menys important, però és clar que existeix un esperit de venjança molt accentuat. Prefereixo no donar-hi gaire importància.

I quan vulguis tornar a fer d'actor?

És clar que d'alguna manera m'afectarà. Hi haurà qui em censurarà i qui s'autocensurarà per no agafar-me. No em vindrà de nou: ja m'ha passat abans. He conegut a fons què significa el veto.

Ho recordo bé: fa alguns anys vas denunciar-ho en veu alta.

Sí, va ser molt fort. A mi i a un grup nombrós de persones del cinema espanyol ens van vetar.

Per capritx?

Ni molt menys; de manera totalment conscient. Es tractava d'apartar un 'star-system' existent i instal·lar-ne un altre al seu lloc. Vam rebre persones com el Carmelo Gómez, l'Antonio Banderas, el Jorge Sanz i jo. 'Fotogramas' va estudiar el fenomen i li va posar tots els noms i els cognoms.

De qui va ser culpa?

D'un grup d'empreses audiovisuals molt ben alineades amb el poder que volien controlar el mercat i decidir sobre aquest mercat de manera absoluta, decidint, per exemple, tot allò relacionat amb el 'prime time' televisiu. Per sort, el ventall estava molt diversificat i hi havia altres productores que ens van continuar donant feina.

Les fílies i fòbies han existit sempre...

És clar, i també compten. I les ideologies polítiques també. Però no compten tant com aquesta fórmula global que t'acabo de descriure, que era sistemàtica i molt salvatge. Tothom hi anava a l'una, hi havia unitat d'acció per dur a terme un trust empresarial.

A què ho atribueixes?

Al poder, a les ànsies de control. I té una equivalència molt clara en altres àmbits. Ara es parla molt de la fi del Règim del 78, oi? Doncs ve a ser el mateix: el control del poder en molt poques empreses. Ha passat en la meva professió i en la teva també. En periodisme també existeix un 'star-system' de "plumilles" i tota una corrua de treballadors i autònoms que poden cobrar 30 euros per columna. La majoria de la gent està considerada "prescindible". Vaig estar en un despatx d'una productora en què es repartien el pastís del cinema espanyol.

Va arribar un moment en què et sentissis "prescindible"?

M'hi van convertir. Ja tenien la persona que podia fer tot el que feia jo i, per tant, prescindir de mi com volguessin.

Qui era?

Home, no t'ho puc dir, això. El que sí que et diré és que això que t'estic explicant és pura llei de mercat. No es fa per motius personals ni animadversions, sinó per la pura voluntat de fer diners, per capitalisme pur i dur.

Sigui com vulgui, sempre has plantat cara.

Sempre he tingut aquesta tendència, sí.

Tampoc vas callar quan amb la sèrie 'Felipe y Leticia' vas rebre moltes crítiques pel teu paper del rei Joan Carles.

Home, allò va ser un cas molt curiós. En Joaquim Oristrell m'ho va proposar i de seguida vaig intuir que allò podia ser complicat. Crec que ho vam fer tan bé com vam saber i que tothom en va quedar content. Però just abans d'estrenar vam detectar un ambient molt hostil contra la sèrie i moltes crítiques en revistes i publicacions afins amb una determinada emissora de televisió.

La famosa polèmica amb 'Sé lo que hicisteis'...

Sí, aquell dia [vaig explotar](#) perquè ja portaven molts dies clavant-me bastonades sense sentit. Després em vaig assabentar que les crítiques no eren culpa dels responsables dels programes, sinó que ho tenien com a consigna des de dalt. Una mena d'"A por ellos!" però d'uns quants anys enrere. Com que, malgrat tot, seguia treballant, van estar mesos fent-me la punyeta a tots els nivells. A 'Vertele' van arribar a dir que jo havia dit que m'havia inspirat en el Paolo Vasile per interpretar el personatge de dolent a 'La chispa de la vida', de l'Àlex de la Iglesia.

I no ho havies dit?

I ara! I el Vasile em va demanar explicacions. Són tàctiques que no estan enfocades a perjudicar-te superficialment, sinó a destruir-te completament.

Però què havies fet???

Qüestionar un grup de poder. Només això. Qui es va apuntar a l'escarment? Doncs el grup de poder, és clar, i darrere seu tots els que van de progrés i no ho són. Aquest va ser el meu gran disgust, l'obediència de persones, totes elles milionàries, que es van agenollar i van fer tota mena de genuflexions davant els interessos del poder.

Li podem posar nom a aquest grup de poder?

Els que manen al país, que són quatre i segurament en sobren dos. De grups audiovisuals poderosos de veritat, n'hi ha dos. És com quan vas al quiosc o a la llibreria i comproves que un percentatge elevadíssim de publicacions pertanyen a un sol grup editorial.

"A Madrid els costa entendre els matisos: o ets vermell o ets blau"

Vas arribar a la política a través d'ERC. Eres un desencantat del PSC?

No ben bé. Quan tenia 20 anys i estava al Saló Diana, era delegat de la CNT, organització apolítica i anarquista. Quan vivia en una masia del Penedès -els entorns rurals t'obliguen a implicar-te molt políticament-, em vaig posicionar molt al costat de Pasqual Maragall i Ciutadans del Canvi. Quan vaig viure a Madrid, em vaig comprometre molt amb associacions professionals (com l' AISGE) i amb el moviment del Sàhara, de l'òrbita d'Izquierda Unida. A Madrid els costa entendre els matisos: o ets

vermell o ets blau. En alguns cercles se'm va acusar de ser del PP, cosa absurdíssima, i es va coure el boicot que t'he explicat abans amb situacions francament molt desagradables.

M'interessa molt la connexió que fas entre aquestes realitats i la situació política actual.

Ah, és que és tal qual així. La situació política que vivim avui en dia, el posicionament hostil de l'Estat i dels seus mitjans de comunicació afins, es va coure llavors: el suport de Catalunya a Zapatero en contra d'altres candidats socialistes, la implicació catalana en la governabilitat de l'Estat, les eleccions que perd el PP el 2004... Es gesta llavors una llavor retrògrada en la qual participen persones que no m'esperava que hi participessin.

Els "progres" que deies abans?

Ara ho veiem clar! Emissores i diaris que estan fent el que jo ja deia que feien. No és que sigui endeví: és que em va tocar rebre dels primers. Era en el lloc oportú perquè em toqués. L'onada d'avui es coïa en aquell moment.

Però tu eres amic dels "progres"!

Sí, i tant. Però és que són milionaris del règim. Què va passar fa 40 anys? Hi havia uns aperturistes del règim anterior. I qui es va repartir el pastís? El règim anterior i aquests aperturistes, completament integrats en el règim.

Tu hi estaves convidat, en aquesta repartició?

No te'n càpiga cap mena de dubte! Vaig ser convidat a formar-ne part. Però, com que no els va agradar com era, em van escopir.

"Hi havia gent disposada a defensar el Parlament, i ells van respondre dient que ho arrasarien tot"

Ja que hem mencionat diverses vegades la situació actual, m'agradaria saber com ho veus. Algunes veus d'ERC han dit fa poc que no s'estava prou ben preparat per a la independència.

Jo estic allunyat dels nuclis de decisió del partit i de moltes coses me n'assabento tard. Dit això, sabem que l'Estat espanyol havia amenaçat amb una repressió terriblement gran. I això va condicionar les hores en què s'havien de prendre decisions importants. Va ser ingenu no estar preparats per a això? És possible. Però tots n'estem bastant sorpresos.

Ingenuïtat en què?

Que no seria un camí de roses era evident. Però no estàvem preparats per preveure que l'1 d'octubre s'estomacarien pobles sencers de 200 habitants. Allò va ser un escarment, una venjança. Van actuar en termes d'ocupació militar. Hi havia gent disposada a defensar el Parlament de veritat. I ells van respondre dient que arrasarien tot el que es trobessin al davant.

L'Estat espanyol ha negat aquestes informacions.

Sí, com ha negat moltes altres coses que eren evidents.

Què hem d'esperar de les eleccions del 21 de desembre?

Les podem veure com una oportunitat. Crec que les guanyarem i, si les guanyem, apareixerà la segona part del problema. Si dues terceres parts del Parlament són independentistes, podrem aplicar el resultat obtingut? Què farà l'Estat espanyol? I Europa?

Vols dir que no és un bucle, això?

No. Perquè en algun moment algú haurà de dir i fer alguna cosa.

Qui?

Europa.

Ja ha tingut diverses oportunitats per fer-ho, no ho creus?

Pot continuar mirant cap a les illes Fèroe, però en un moment determinat no tindrà altre remei que pronunciar-s'hi. L'antiga Europa no crec que faci el pas, però els estats de nova formació, els bàltics, els països de l'Est... acabaran reconeixent-nos. Està en joc el futur del continent.

“Que hi hagi més de mig Govern democràtic a la presó, no hi ha Unió Europea que pugui suportar-ho”

No ho veig gaire clar...

No és suportable que hi hagi més de mig Govern democràtic a la presó, que s'enviïn policies a pegar a la població, que s'apliquin articles repressius i tantes altres coses. I, si torna a guanyar la independència, també empresonaran el Govern que en resulti? Això, no hi ha Unió Europea que pugui suportar-ho més.

Pot ser que sigui aquest un problema sense solució?

No.

Els problemes sense solució existeixen...

T'ho diré de manera intuïtiva i dramàtica, portant-ho al meu terreny. Ara ens trobem en la peripècia, que és aquell moment de les pel·lícules i les obres de teatre en què els esdeveniments es desencadenen. Això vol dir que som prop del final.

I quin és el final?

El final, com als contes, ja està escrit.

Caram, sorprèn-me!

Al final, al segle XXI, qui guanya és la democràcia. Segur. Hi pots pujar de peus.

Pots concretar una mica més? Què vol dir que guanyarà la democràcia?

La gran pregunta és si la democràcia guanyarà dins del país o fora. I tu em diràs: home, però si ja han fet en Juncker doctor 'honoris causa', si ja s'està culpant Rússia de tots els mals, si ja sembla que l'últim gir de la peripècia està decantat cap a ells...

Hi haurà encara un últim gir del guió?

Un últim, un penúltim i els que facin falta. Els parlaments, no els governs, s'hi pronunciaran.

I per què no ho han fet fins ara?

El deute espanyol és tan gran que tots plegats estan bastant acollonits. El Règim del 78 resisteix molt, Madrid com a capital també i la gent que en forma part també. Progres inclosos.

Com a regidor de l'Ajuntament de Barcelona, què et sembla el trencament entre Barcelona en Comú i el PSC?

Em semblava necessari. El PSC ha donat suport al 155, un article que ha intervingut la Generalitat. I ha callat quan s'han empresonat dos activistes i set consellers. Això em sembla incompatible amb el fet de participar en un govern que se suposa que és de canvi. Els invalida com a progressistes. El trencament era el mínim que es podia esperar del govern municipal.

Potser ERC pot agafar el seu lloc?

No ho crec. Vam optar per deixar governar el govern dels comuns i intervenir quan toqués en pactes concrets.

Com vas viure el 17 d'agost?

Terrible. Just una hora abans estava passejant amb la meva dona per la Rambla. La celeritat amb què es va actuar i resoldre el que es podia resoldre va ser exemplar. De seguida es va veure -si entraves a Twitter, ho podies comprovar- que hi havia dues interpretacions diferents del que estava passant i es va obrir una escletxa molt notable i molt dolorosa.

A què et refereixes?

Va semblar que existia una certa unitat política immediatament després de l'atemptat. Però no va ser així. Les grans xiulades a Rajoy i al rei a la manifestació van portar conseqüències.

Com pot ser que es fessin interpretacions i lectures polítiques d'una cosa tan i tan greu?

No ho sé, però va ser només un primer graó. El segon va arribar el 20 de setembre, amb l'entrada de la Guàrdia Civil al Departament d'Economia. És la peripècia que dèiem abans, amb els esdeveniments desencadenant-se a una velocitat tremenda. Estem vivint uns moments històrics, que s'assemblen molt a moments que ja he viscut abans, quan tenia 20 anys i el franquisme va caure.

Són comparables?

Es resoldran de la mateixa manera. El que passa és que la por que hi havia llavors i la d'ara són diferents. Em sembla que en aquella època érem una mica més valents. Hem de tenir en compte que una crisi econòmica ha estovat la gent durant uns quants anys i també l'ha acovardit. Per això, el punt d'inflexió d'aquest segon temps, el d'ara, el marquen els estudiants, la gent jove.

Hi confies molt?

Estan en actiu, estan preparadíssims i són molt bona gent. És important destacar el seu paper en aquest procés i en el futur. Respecte a la meva generació, la qualitat de la gent jove és enormement gran. Tenen la mateixa bona voluntat de canviar les coses que teníem nosaltres i moltíssima més preparació. Quan ells s'hi posin de veritat, ja hi pots pujar de peus que s'haurà acabat el Règim del

78, el del 78 bis i tots els que vulguis.

Quan serà això?

Molt aviat. I no hi haurà qui els pari. Ells es juguen el futur, i això és molt seriós. La gent del Maig del 68, la que va oposar-se a la Guerra del Vietnam, la que va obrir Catalunya i després Madrid amb la Movida... van trobar una escletxa, una porta oberta per on infiltrar-se i canviar les coses. Aquesta generació d'avui està fent el mateix.

A mitjan anys noranta eres una estrella del cine espanyol. Ho trobes a faltar? T'agradaria tornar a fer cine d'aquella manera?

No ho trobo a faltar. Vaig treballar molt, des de les sèries històriques, el cinema de comèdia i les primeres sèries còmiques, les 'sitcoms', el teatre i els dramàtics. Em sembla que ho dec haver fet tot. Tens raó que en un moment determinat, sobretot a partir de les pel·lícules del Manuel Gómez Pereira, em van oferir un gran volum de feina.

“A l'Estat espanyol s'han castigat els artistes igual que l'1 d'octubre a Catalunya es van castigar els votants”

Eres un dels actors principals del cine espanyol.

Pot ser, però no em sentia pas una estrella. No agafava tot el que m'oferien ni molt menys. El que m'interessava més era anar provant coses diferents, no conformar-me. Vaig dir que no, per exemple, a la sèrie de 'Todos los hombres sois iguales'. Ja havia fet la pel·lícula i volia provar altres coses. Un director important em va arribar a dir que els actors no havíem d'opinar: només acceptar les feines i punt. No era la meva manera de funcionar.

Et penedeixes d'alguna cosa?

No, perquè no em preocupava gens la meva situació laboral. Em limitava a treballar en el que volia i ja està. Fins que en un moment determinat del qual ja hem parlat abans sí que em va començar a preocupar. He volgut estendre-m'hi perquè la corba descendent que vaig experimentar va ser molt bèstia: passar de 30 projectes sobre la taula a zero. I, això, durant dos anys.

De la manera com en parles, interpreto que va ser una etapa molt dura.

Sí, molt dura. De fet, em vaig plantejar deixar aquesta feina, deixar de fer d'actor. M'estaven prohibint la possibilitat de fer coses interessants en la professió de la meva vida. Millor dit, me les oferien, però algú me les treia del davant. Va ser la meva mare qui em va fer veure que no ho havia de deixar perquè, si ho feia, els donava la raó als que em feien la vida impossible.

Per sort, no ho vas haver de deixar...

Vaig tenir més sort que altres persones. La llista d'actors vetats era de 30 o 40 persones.

Llavors voldràs tornar a ser actor o no?

És possible que sí, però saps què passa? Que, ara que estic en "excedència", el que més m'agrada és gaudir del talent aliè. Una part de la meva feina passa per anar molt al teatre i a l'òpera, per exemple, i em meravella el talent que hi veig.

Et deuen preguntar molt si ho trobes a faltar?

Sí, molt. Però és que sóc molt bon espectador. La generositat dels artistes és tan brutal! I tan necessària per al ciutadà que, si no la tinguéssim, seríem un poble mort. Si un poble no estima els seus artistes, és un poble agonitzant. I, si un país castiga els seus artistes, és un país mort.

Amb les teves explicacions, queda clar que és això el que denuncies.

A l'Estat espanyol s'han castigat els artistes igual que l'1 d'octubre a Catalunya es van castigar els votants. I això no té tornada enrere. Aquest Règim, el del 78, és mort. Ja li poden posar els pedaços que vulguin, però és mort.

És interessant, aquesta continuïtat temporal que proposes.

Sí, la trobo molt eloqüent. És un fet objectiu: aquest país ha començat castigant els artistes i ha acabat castigant els votants. El meu avantatge és que no m'ha sorprès perquè vaig viure en primera persona aquella primera etapa.

Un moment important d'aquesta línia contínua va ser el 2003 amb la Guerra de l'Iraq, oi?

Sens dubte. Allà els artistes, que vam alçar la veu, vam viure un càstig bestial.

Els famosos premis Goya del "No a la guerra!".

Exacte. La resposta a la crítica va ser ferotge: deixar gent sense feina, enfonsar les empreses, apujar l'IVA, deixar-nos verds als diaris i dir-nos que som uns subvencionats. Com ja t'he dit abans, l'"A por ellos!" es va inventar llavors, per castigar els actors. Tot encaixa.